

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29.10.1992, sp. zn. 20 Co 413/92, ECLI:CZ:MSPH:1992:20.CO.413.1992.1

Číslo: 16/1994

Právní věta: Splnění zákonných předpokladů přechodu věci na stát ve smyslu ustanovení § 6 odst.2 a § 2 odst.1 písm.c) zákona č.87/1991 Sb.může v případech konfiskace majetku podle dekretu č.108/1945 Sb. soud posuzovat jen tehdy, jestliže správní orgán rozhodoval až po 25.2.1948 o tom, jsou-li splněny podmínky podle dekretu č.108/1945 Sb.,za nichž pak došlo ze zákona ke konfiskaci majetku, stanovené tímto dekretem.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 29.10.1992

Spisová značka: 20 Co 413/92

Číslo rozhodnutí: 16

Číslo sešitu: 1-2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Rehabilitace, Rehabilitace mimosoudní

Předpisy: 108/1945 Sb. 87/1991 Sb. § 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně se domáhala, aby rozsudkem soudu byl nahrazen projev vůle žalovaného k uzavření dohody o vydání domu čp. 140 v D. s pozemky parc. č. 417 a 418 s odůvodněním, že tyto nemovitosti byly matce žalobkyně zabrány podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb., ačkoli tento dekret nebylo možné na jednání její matky v době okupace vztahovat. Žalovaný získal pak uvedené nemovitosti na základě neoprávněného zvýhodnění; proto je povinen nemovitosti vydat.

Obvodní soud pro Prahu 8 po provedeném dokazování žalobu v celém rozsahu zamítl a žalované přiznal náhradu nákladů řízení ve výši 690 Kč. Vycházel ze zjištění, že původní vlastníci nemovitosti byla R. P., matka žalobkyně. Ta byla provdána za E. P., který byl pro svůj židovský původ v době druhé světové války deportován do koncentračního tábora. Dne 4.1.1941 uzavřela R. P. sňatek s Němcem F. P., členem NSDAP a příslušníkem SA. Podle svědectví sousedů v místě bydliště V. G., A. H., V. B. a K. V., učiněných v roce 1951, se matka žalobkyně chovala tak, že zjevně demonstrovala v průběhu války náklonnost k německé straně (nosila odznak hákového kříže, zdravila zdviženou pravicí, v domě přijímala návštěvy důstojníků SA, pořádala pro ně hostiny, dům byl k různým příležitostem vyzdoben praporem s hákovým křížem a obrazem Hitlera, s dětmi, kterým dala jména Egon a Marlen, hovořila jen německy a v rozmluvách s jinými občany užívala výroků, z nichž bylo zřejmé, že si přála a věřila ve vítězství německé branné moci). Dne 11. 9.1946 podala R. P. žalobu na rozluky manželství s F. P. s odůvodněním, že žalovaný často odcházel z domova a navazoval

mimomanželské vztahy s jinými ženami. Rozsudek o rozluce tohoto manželství, ve kterém byly konstatovány jako důvody rozvratu nevěra a ubližování ze strany žalovaného, nabytí právní moci dne 21. 12. 1946. Dne 30. 8. 1951 vydala rada ONV v Praze 8 výměr o konfiskaci majetku R. P., nabytého dne 30.10.1945 podle § 1 odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb. Po odvoláních R. P. bylo o konfiskaci rozhodnuto s konečnou platností výměrem ONV v Praze 8, čj. Fin-256456) Koh z 23.10.1957, jímž bylo vloženo vlastnické právo k uvedeným nemovitostem na Čs. stát - Místní národní výbor v D., když předtím zde od roku 1946 byla poznamenána národní správa. Rada MNV v D. rozhodla v roce 1957 o odprodeji rodinného domku, když zájemci byli o tom informováni formou vyhlášky dne 12. 9. 1958 a opakovaně dne 13. 11. 1958. Nájemník v domě K. B. svoji žádost o odprodej domku později odvolal, neboť jeho dcera, pro kterou chtěl dům získat, dostala přidělenou chatu, druhý nájemce L. V. se k výzvě nevyjádřil. Další zájemce G. R. svoji žádost náležitě neodůvodnil. MNV pak rozhodl mezi zbývajícím zájemci M. Š., který chtěl dům pro skladování a zpracování koží, A. B., který dům žádal pro svoji vdanou dceru, a J. D., který žádal o prodej domu proto, že s manželkou a třemi nezletilými dětmi bydlel v bytě o dvou místnostech bez příslušenství. V žádosti uvedl, že oba manželé jsou činnými členy KSČ: Rada MNV v D. rozhodla o odprodeji domu žalovanému J. D., s nímž pak byla uzavřena dne 29. 5. 1959 kupní smlouva o prodeji domu čp.140 v D. s pozemky parc. č. 383 (nyní 417) a č. 203/12 (nyní č. 418). Podle znaleckého posudku činila cena nemovitosti 25 988 Kčs; kupní cena byla stanovena částkou 27157, 10 Kčs.

Na základě takto provedeného dokazování dospěl soud prvního stupně k závěru, že žaloba není důvodná. Nemovitosti nepřešly na stát způsobem uvedeným v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., neboť dekret presidenta republiky č. 108/1945 Sb., na jehož základě ke konfiskaci majetku došlo, není tímto zákonem pro účely zmírnění majetkových křivd výslovně zmíněn (písm. a/ citovaného ustanovení); není tímto zákonem ani zrušen (písm. b/ citovaného ustanovení) a konfiskace majetku nebyla následkem politické perzekuce nebo postupu porušujícího uznávaná lidská práva a svobody (písm. c/ citovaného ustanovení). Soud prvního stupně vzal za prokázáno, a to jak listinnými důkazy, které v odůvodnění rozhodnutí citoval, tak svědeckými výpověďmi sousedů matky žalobkyně, že R. P. skutečně svým chováním naplnila znaky obsažené v ustanovení § 1 odst. 1 bod 3 dekretu č. 108/1945 Sb., odůvodňující konfiskaci majetku. Ovšem i pro případ, že by skutečně došlo k převodu majetku na čs. stát způsobem uvedeným v ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., mohla by být žaloba důvodná pouze za předpokladu, že žalovaný by byl skutečně osobou povinnou ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., t. j. že by nemovitost nabyt od státu, který získal oprávnění s ní nakládat za okolností uvedených v ustanovení § 6 zákona č. 87/1991 Sb., a to za podmínku, že žalovaný nabyt věc buď v rozporu s tehdy platnými předpisy, nebo na základě protiprávního zvýhodnění osoby nabyvatele. Soud prvního stupně dovodil, že stát nenabyt nemovitosti způsobem uvedeným v ustanovení § 6 zákona č. 87/1991 Sb., neboť nejde o způsob nabytí výslovně uvedený v ustanovení § 6 odst. 1 ani odst. 2, který odkazuje na ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) téhož zákona. Navíc nebylo prokázáno, že žalovaný byl při získání nemovitosti koupil od státu zvýhodněn, ani ji nenabyt v rozporu s tehdy platnými právními předpisy.

Z těchto důvodů proto soud prvního stupně žalobu zamítl a o nákladech řízení rozhodl podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř.

Proti tomuto rozsudku podala žalobkyně v zákonné lhůtě odvolání. Namítala, že nebyly provedeny veškeré důkazy o chování její matky v době okupace a proto byl nesprávně zjištěn skutkový stav. Soudu dále vytýkala, že náležitě nezvažoval, že žalovaný v žádosti o koupi domku uváděl svoji politickou angažovanost v KSČ a že proto jsou splněny podmínky pro vydání nemovitosti. Navrhla zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Městský soud v Praze svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a žalobkyni uložil zaplatit žalované na nákladech odvolacího řízení 230 Kč.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně provedl velmi podrobné dokazování, na jehož základě zjistil skutkový stav způsobem, který mu umožnil posoudit věc správně i po stránce právní. Jednotlivé důkazy hodnotil v souladu s ustanovením § 157 odst. 2 o. s. ř.; podstatná zjištění uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí, s nímž se odvolací soud ztotožňuje.

Možnost domáhat se vydání věcí, konfiskovaných dekretem prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., je výslovně upravena pouze v zákoně č. 243/1992 Sb., za podmínek uvedených v ustanovení § 2 odst. 1 tohoto zákona, avšak pouze v souvislosti se zákonem č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku. V daném případě nejde o zemědělský majetek ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb., ve znění zákona č. 93/1992 Sb., a nelze proto podle tohoto právního předpisu věc posuzovat. Soud prvního stupně zcela správně dovolil, že zkoumat důvodnost žaloby lze v tomto případě jen z hlediska ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1991 Sb., a to v souvislosti s vymezením okruhu osob povinných podle ustanovení § 4 odst. 2 citovaného zákona.

Vlastnictví státu k nemovitostem uváděným v žalobě v daném případě bylo zapsáno podle výměru ONV Praha - sever ze dne 23.10.1957 v pozemkové knize, a to na podkladě předchozího rozhodnutí o konfiskaci majetku podle dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb.; i když výrok správního orgánu o konfiskaci měl deklaratorní charakter a k vlastnímu odnětí majetku došlo již ze zákona, pro účely zmírnění některých majetkových krivd ve smyslu zákona č. 87/1991 Sb. je nutno mít podle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. za rozhodující, že ke správnímu aktu, jímž byl majetek převeden na čs. stát, došlo v rozhodném období, t. j. mezi 25. 2. 1948 a 1.1. 1990. V daném případě je tato základní podmínka splněna.

Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu prvního stupně, že nebyl-li dekret prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. zákonem č. 87/1991 Sb. výslovně zrušen, ani nebyl uveden mezi důvody pro navrácení majetku, nelze na samotný postup podle tohoto dekretu pohlížet jako na postup porušující obecně uznávaná lidská práva a svobody ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1991 Sb. O konfiskaci majetku matky žalobkyně proběhlo řádné správní řízení, jehož podkladem je stále platný dekret č. 108/1945 Sb. Vadnost nebo nesprávnost tohoto řízení nebyla doložena.

Není-li splněna podmínka přechodu věci na stát podle ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 87/1991 Sb., nemůže být splněna ani podmínka určení povinné osoby podle ustanovení § 4 odst. 2 citovaného zákona. Již z tohoto důvodu je žaloba proti fyzické osobě nedůvodná. Soud prvního stupně ostatně správně konstatoval, že i pro případ, kdyby bylo prokázáno, že dekret č. 108/1945 Sb. byl vůči matce žalobkyně uplatněn nedůvodně, musela by žalobkyně prokázat, že žalovaný byl při získání majetku od státu neoprávněně zvýhodněn, jak v průběhu řízení namítala. Odvolací soud se ztotožňuje se soudem prvního stupně i v závěru, že ani tuto okolnost žalobkyně neprokázala, neboť o prodeji nemovitostí proběhlo řádné nabídkové řízení, bývalý MNV v D. mezi uchazeči rozhodl na základě písemných žádostí v rámci své pravomoci, přičemž pouhý obecný poukaz žalobkyně na to, co uvedl žalovaný ve své žádosti o koupi nemovitosti, nepostačuje k závěru, že by k zvýhodnění žalovaného prokazatelně došlo na úkor jiného zájemce nebo že by došlo při prodeji k výraznému cenovému zvýhodnění kupujícího nebo k jinému prokazatelnému zvýhodnění žalovaného při nabytí nemovitostí.

Ze všech těchto důvodů proto odvolací soud napadený rozsudek ve výroku o věci samé, jakož i ve výroku o nákladech řízení, jako správný potvrdil (§ 219 o. s. ř.).

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn ustanovením § 142 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 224 odst. 1 o. s. ř., když žalovanému přísluší náhrada za jeden úkon právního

zastoupení ve výši 200 Kč a režijní paušál ve výši 30 Kč.